

't Seghen Waert

jaargang 25 aflevering 1

februari 2006

verenigingsblad van het Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

Bestuur

dhr. E.H. Oskam, voorzitter

Juweellaan 175, 2719 SB Zoetermeer
tel. (079) 361 65 38

dhr. R.M.A. Krul, secretaris

Tijberg 54, 2716 LK Zoetermeer
krulende@wanadoo.nl
tel. (079) 321 07 32

mw. H.E.M. Westerman, penningmeester

Nassaulaan 12, 2712 AX Zoetermeer
westdijk@hetnet.nl
tel. (079) 316 81 21

mw. J. de Kler (A.W.Z.)

dhr. C.A.M. Klein (G.W.Z.)

vacature (I.S.V.)

dhr. F. Rijkaart (P.R.)

Archeologische werkgroep

dhr. B.F.F.H. van der Ven

Douzapad 30, 2722 AX Zoetermeer
benvdven@xs4all.nl
tel. (079) 342 79 91

Genealogische werkgroep

mw. M.E. Vijverberg-Kalkema

Stekelbaarssloot 35, 2724 AR Zoetermeer
kalkema@wanadoo.nl
tel. (079) 331 65 52

Interviewgroep Sprekend Verleden

dhr. E.W. van den Burg

Fr. Hendriklaan 32, 2712 EE Zoetermeer
tel. (079) 316 48 58

Ledenadministratie

dhr. A.Ph. Rademaker

Banckertstraat 5, 2712 KK Zoetermeer
arademaker@wanadoo.nl
tel. (079) 316 43 74

Redactie

mw. C.J. Moerman-van Voorst

Dublinstraat 253, 2713 HT Zoetermeer
c.j.moerman@planet.nl
tel. (079) 352 14 88

dhr. P. Drapers

dhr. Th. van der Poel

dhr. A.C.J. Vermeulen (publicaties)

't Seghen Waert is een uitgave van het
Historisch Genootschap Oud Soetermeer.
ISSN: 1384-7260

Het Historisch Genootschap is gevestigd in
't Oude Huis, Dorpsstraat 7
2712 AB Zoetermeer, tel. (079) 319 06 83

Website: <http://www.oudsoetermeer.nl>

E-mail: info@oudsoetermeer.nl

Openingstijden archief en bibliotheek:

iedere woensdag 14.00-17.00 uur

Inloopavond A.W.Z.: elke dinsdagavond van
20.30-22.00 uur

Inloopavond G.W.Z.: eerste maandag van de
maand van 20.00-22.00 uur

Inhoud

Van de redactie	1
Activiteitenkalender	2
Sprekend Verleden in gesprek met Jan Glijnis, een historische boerderij moest wijken voor Groot Zoetermeer	4
Meer dan zomaar een polder, reconstructiepunten in de Zoetermeerse Meerpolder uit de periode toen de polder nog een natuurlijk meer was	14
Nutricia schoorsteen	22
Dagje uit met het Historisch Genootschap, 24 september 2005	24
Oproep Drs. Jan van der Spekprijs 2006	26
Lastige Letters Leren Lezen?	26
Advertentie	26

Van de redactie

De eerste aflevering van de vijftiende jaargang ligt voor u klaar. Na de oprichting van de vereniging in 1949 hebben de leden 32 jaar moeten wachten op hun verenigingsblad. In vergelijking met de vereniging - 57 jaar - komt het blad dus eigenlijk nog maar net kijken. Toch is het in de loop der jaren wel veranderd. Door het uitgeven van twee nieuwsbrieven per jaar zijn veel officiële verenigingszaken uit het blad verdwenen. Aan de papiersoort en de druk ziet men dat ook het blad met zijn tijd is meegegaan. Dat kost veel geld, maar gelukkig is de lijst met bedrijven, die het mogelijk maken het blad uit te geven, ook groter geworden.

Bij het vijfde lustrum hoort 'zilver', vandaar dat het blad een feestelijk jasje aan heeft en last but not least: dank aan allen, die eraan hebben meegewerkt ons verenigingsblad steeds weer te vullen met oude verhalen, een stukje geschiedenis, een verslagje en wat dies meer zij.

De redactie rekt dit jaar op veel feestelijke kopij. Die voor het tweede nummer gelieve u uiterlijk 18 maart bij de redactie in te leveren.

Activiteitenkalender

Woensdag 22 februari: dia-avond over de Dorpsstraat toen en nu, verzorgd door Cor van Wieringen en Jaques van Oosterom; techniek: Aat Hoogland.
Plaats: 't Centrum, Frans Halsstraat 1. Tijd: 20.00 uur.

Maandag 27 maart: filmavond Zoetermeer 1935-2005, verzorgd door de heer Van Doornen, vervolg op de vertoning in oktober 2004.
Plaats: 't Centrum, Frans Halsstraat 1. Tijd: 20.00 uur.

Woensdag 19 april: lezing door de heer Oudenaarden.
In 1815 werd het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden gevormd. Dit verbond tussen België en Nederland was echter geen lang leven beschoren. Via de rol van koning Willem I, koning Willem II, Groot-Brittannië en Frankrijk zal de gastspreker met ons teruggaan in de tijd waarin Nederland voorgoed de positie van grote mogendheid vaarwel moest zeggen.
Plaats: Parochiehuis, Dorpsstraat 18. Tijd: 20.00 uur.

Woensdag 17 mei: voorjaarsledenvergadering. Bijzonderheden volgen in de Nieuwsbrief tezamen met 't Seghen Waert 2006 aflevering 2.

Voor alle avonden geldt: leden gratis, niet-leden € 2,00 incl. een kop koffie.

Ook worden er weer rondleidingen georganiseerd. Deze worden in de huis-aan-huisbladen aangekondigd.

De volgende leden heten wij hartelijk welkom in onze vereniging:

Dhr. J. Arends, Tempelberg 64, Zoetermeer
Dhr. M.V. Blikslager, Mangostraat 15, Den Haag
Dhr. M. Bos, Blokland 49, Nieuwveen
Dhr. J. Brugging, Binnenweg 17, Zoetermeer
Dhr. Ed. Hedeman, Delftsewallen 10, Zoetermeer
Dhr. R. Jongerius, Olijfgaarde 21, Zoetermeer
Mw. A. van Leeuwe-Zonderop, Molenstraat 13, Zoetermeer
Dhr. D.A.J. Oomes, Dorpsstraat 115a, Zoetermeer
Dhr. J. Rademaker, Geuzenpad 4, Zoetermeer
Mw. N.M. Roos, Schansbaan 155, Zoetermeer
Mw. N. Verhoek, Van Zuytland 36, Benthuizen
Dhr. G.P.M. Weerdesteijn, Bachrode 9, Zoetermeer
Dhr. A.J. van Zetten, Mansdalestraat 80, Rotterdam

Wilt u zich aanmelden als nieuw lid, dan kan dat als volgt:

-via de website <http://www.oudsoetermeer.nl>

-met een e-mailbericht aan info@oudsoetermeer.nl

-met een briefje aan het Historisch Genootschap Oud Soetermeer,
Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer.

Geeft u daarin naast uw naam, adres en geboortedatum aan of u zich opgeeft
als lid of jeuglid (tot 18 jaar) of gezinslid (tweede op hetzelfde adres).

Wij adviseren

& Creëren...

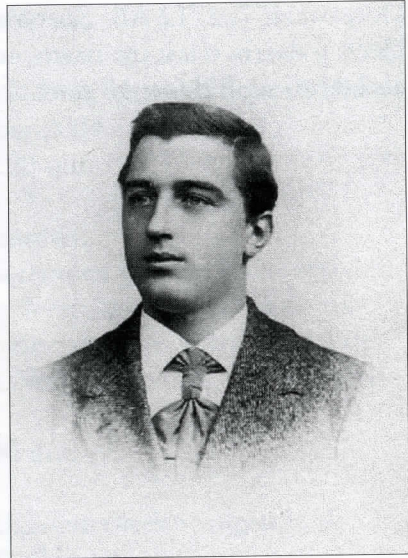
**Bloembinderij
De Nobel**

Dorpsstraat 86k
2712 AM Zoetermeer
Telefoon (079) 316 93 11

Sprekend Verleden in gesprek met Jan Glijnis, een historische boerderij moest wijken voor Groot Zoetermeer

E. W. van den Burg

In het najaar van 1965 werd de hoeve Driewegen verkocht aan de Gemeente Zoetermeer door de toenmalige eigenaar. De boerderij stond op het punt waar de Vlamingstraat, de Voorweg en de J. L. van Rijweg samenkomen. Pachter tot dan toe was de heer Gerard Glijnis, de vader van Jan. Het bedrijf werd geleidelijk beëindigd, waarna woning en bedrijfsgebouwen in 1968 werden gesloopt. Daarvoor in de plaats kwam een weg die via de J.L. van Rijweg toegang geeft tot het Stadshart. Wij wilden graag het een en ander te weten komen over de bewoners van de boerderij en over de loopbaan van Jan.

Simon Glijnis ten tijde van zijn vestiging in Zoetermeer

Herkomst van de familie Glijnis

“De familie van mijn vaders kant komt uit Noord-Holland. Ik wil eerst nog iets vertellen over de familienaam, want die is tamelijk ongebruikelijk in deze streek en in de rest van Nederland ook, denk ik. Die is afgeleid van de voornaam Glijn en die voornaam Glijn zul je hier ook niet vaak tegenkomen, maar ik heb ontdekt dat in de omgeving van Egmond die naam als voornaam voorkomt. En dat achtervoegsel ‘is’ of ‘nis’, dat betekent ‘zoon van’. In de kop van Noord-Holland is de naam Glijnis niet onbekend. In Zoetermeer werd de naam dikwijls ten onrechte uitgesproken en geschreven als Glijnders.

Mijn overgrootouders waren Pieter Glijnis, veehouder te Stompvoren in de Schermer en Geertje de Geus. Geertje overleed in 1889 op 49-jarige leeftijd en Pieter overleed twee jaar later en was toen 53 jaar. Pieter en Geertje kregen zes kinderen waarvan de jongsten de tweeling Simon (mijn grootvader) en Gerard waren. In 1892 waren er nog slechts drie minderjarige kinderen waaronder de tweeling op de boerderij en toen restte er niets anders dan het bedrijf te beëindigen en tot boedelscheiding over te gaan.”

Simon wilde bouwboer worden

“Simon wilde ‘bouwboer’ (akkerbouwer) worden. De Schermer was daarvoor echter niet geschikt. Bovendien moest hij dat vak nog leren.

Daarvoor werd een plaatsje gevonden in de Haarlemmermeer. Op 26 januari 1896 werd hij meerderjarig (toen 23 jaar). Intussen had hij kennis gekregen aan Jeanetta Christina Veefkind.

Simon kon in Zoetermeer een boerderij huren van Jonkvrouwe Henriëtte Geertruid Tak van Poortvliet. Henriëtte kon niet al te kieskeurig zijn ten aanzien van kandidaatspachters, want de boerderij stond al geruime tijd leeg en was nogal verwaarloosd. Verderop aan de Voorweg was op dat moment trouwens nog een boerderij te huur.

Het stel trouwde op 19 juni 1896 in Hoofddorp en trok met paard en wagen en wat spulletjes naar de boerderij 'Driewegen' aan de Vlamingstraat in Zoetermeer. Een niet geringe onderneming voor een stel van 23 en 21 jaar."

In Zoetermeer

"Uit een oud teeltplan, waarvan de datum niet bekend is, maar in ieder geval van vóór 1924, blijkt dat het bouwland om de vier jaar 'braak' werd gelegd. Dat hield in intensieve bemesting en grondbewerking. Mijn grootvader gebruikte nog geen kunstmest, want dat was er nog niet. Er werd koemest op dat bouwland gebracht en dat werd geploegd en weer koemest erop en dat werd nog eens een keer geploegd. Omstreeks 1920 kwam kunstmest voor het eerst op de markt. Toen mijn vader ging boeren ging hij kunstmest gebruiken, tenminste voor zover ik weet.

Hofstede Driewegen, waarschijnlijk van vóór 1914. (hofstede is een pachtboerderij)

Trouwfoto Gerard Glijnis en Diena van den Burg, 3 juni 1925 (fotot Van der Neut)

In verband met de wisselteelt en de roulatie in het 'braken' was het noodzakelijk jaarlijks de geteelde gewassen te administreren.

Simon heeft in de 28 jaar dat hij boerde de 'wind mee' gehad. De prijzen van de producten gingen geleidelijk omhoog, vooral in de jaren rond de Eerste Wereldoorlog (1914-1918). Mijn vader zei eens, dat hij de koeien van zijn vader had overgenomen voor gemiddeld zo'n 800 gulden, waarvoor hij in de crisisjaren, rond 1930, slechts 200 gulden terugkreeg."

Maatschappelijke functies

"Mijn grootvader heeft ook enkele maatschappelijke functies vervuld. Omstreeks 1921 zat hij in het bestuur van de Oranjevereniging. Deze vereniging organiseerde feesten ter gelegenheid van de verjaardag van Koningin Wilhelmina (31 augustus). Uit mijn jeugd weet ik dat dit jaarlijkse feest gehouden werd op de wei van Janus de Groot, een stierenhandelaar met wat weiland achter zijn huis. De Groot woonde naast ons aan de Vlamingstraat 87. Op het voorste weiland stonden dan enkele kermisachtige attracties zoals een zweefmolen, een draaimolen en wat kramen. Op het daarachter liggende land werden kinderspelen gehouden. Er werd ook een optocht gehouden. Verder is mijn grootvader mede-oprichter geweest van de Vereniging van Vrijzinnige Hervormden in 1914 en maakte hij deel uit van het eerste bestuur. Hij bleef bestuurslid tot 1931. Simon overleed op 2 maart 1940, Jeanetta op 20 januari 1947."

De tweede generatie

“Mijn vader, Gerard Pieter, geboren op 11 oktober 1898 nam in 1924 het bedrijf over. Blijkens het eerste pachtcontract werden twee borgen geëist. Die werden gevonden in zijn vader en zijn aanstaande schoonvader, Gerrit van den Burg, elk voor 4300 gulden, zijnde de jaarlijkse pachtSom. Het leek raadzaam niet meteen te trouwen, maar te bezien of hij het ‘aankon’ en genoeg verdiende om een gezin te onderhouden. Blijkbaar ging het goed, want hij trouwde op 3 juni 1925 in de gemeente Zegwaart met Catharina Diena Jacoba van den Burg, dochter van Gerrit van den Burg en Cornelia Huijsman. Al spoedig dienden zich moeilijke tijden aan, veroorzaakt door de ernstige economische crisis van de jaren dertig die het gevolg was van de beurscrisis in 1929 in New York. De teruggelopen koopkracht, maar vooral de goedkope enorme graanimporten uit de Verenigde Staten hadden desastreuze gevolgen voor de landbouw. In de jaren 1930-1940 moest er op de kleintjes worden gelet om rond te komen.”

Intensieve bedrijfsvoering

“Voor het bedrijf werd de oplossing voor de beroerde economische toestand gezocht in een intensievere bedrijfsvoering. Mijn vader had 70 koeien en ook werd getracht met varkens en kippen nog wat te verdienen. Hij heeft kans gezien om in de loop der jaren belangrijke verbeteringen aan te brengen. De kavels kregen een logischer indeling. Zo werden drie percelen bouwland gecreëerd van elk vier hectare. Deze akkers werden successievelijk gedraineerd. Er kwam een windmolentje voor de onderbemaling van het eigen land. De ouderwetse boerenwagens (Zeeuws model met grote wielen) werden vervangen door platte wagens op luchtbanden.”

Een tractor gestookt met kolen

“In of net vóór de oorlog had mijn vader van de loonwerker Arie Troost een tweedehands Fordson-tractor aangeschaft met brede vliegtuigbanden aan de achterwielen. Ja, dat was bijzonder voor een tractor die in het land moest werken. Tractoren, die voor de dorsmachine stonden, hadden smallere banden. Wat was het belang van die vliegtuigbanden? Dat waren brede banden, gedeeltelijk gevuld met water en je reed daar de grond niet zo vast mee. Er was spreiding van de druk. Er stond tegenover dat het vrij gladde banden waren, zodat je wel tamelijk gauw slipte.

In de oorlog moest er op de tractor als gevolg van brandstofschaarste een gasgenerator worden gemonteerd. Daar werden kolen in gestookt. Dat ding moest aangemaakt worden, hij moest eerst op temperatuur komen, voldoende gas en dan moest je hem starten op benzine. Als hij warm was, dan kon je overschakelen op gas.

Een traktor met gasgenerator, omtreeks 1943

Het was kolengas, er ging antraciet in, van die fijne antraciet, viertjes. Omdat het voor de voedselvoorziening was waren die nog wel beschikbaar.

Verdergaande mechanisatie

Na de oorlog kwam ook

in de landbouw de mechanisatie geleidelijk op gang. Ook bij ons was dat het geval. De gasgenerator op de tractor werd weer verwijderd. Later werd een nieuwe tractor met een aanbouwploeg gekocht. Ook een zaaimachine, kunstmeststrooier, diverse grondbewerkingsapparaten, maar ook een transporteur om het graan of erwten omhoog te brengen voor opslag in de 'tas' om verder te drogen. In oktober werd er dan gedorst, om ruimte te maken voor de opslag van voederbieten en dergelijke."

Dorsen

"De loonwerker die bij ons kwam dorsen was Arie Troost van de Zegwaartseweg. Voor degenen die het niet meegemaakt hebben: het was altijd een feest hè, dat dorsen. Het was ook in zekere zin indrukwekkend. Er kwam zo'n grote dorskast. Ze kwamen met een trekker, een dorskast erachter en dan een stropers en daar weer achter een wagentje met spullen, met brandstof enzovoort. De zaak werd dan opgesteld en die trekker werd aan het eind van de dorskast gezet met aandrijfriemen en aan de voorkant van die dorskast had je dan de stropers. Het graan kwam er aan de achterkant uit. Daar kon je zakken aanhangen, daar was ook nog weer een zakkenlift aan verbonden. Dat gedorst stro kwam dan in de pers en dat werd tot balen geperst van anderhalve meter ongeveer, denk ik, en zeventig centimeter in het vierkant."

Aanvankelijk nog veel handwerk

"Ondanks de beginnende mechanisatie moest er in de jaren '50 nog veel handwerk worden verzet. De gierkelders bijvoorbeeld moesten aanvankelijk met een zogenoemde schepemmer worden leeg geschept. Later werd ook dat gemechaniseerd. Nadat het gras en het graan mechanisch waren gemaaid bleef er toch nog veel handwerk over. Later deed de maaidorser zijn intrede, die het graan meteen dorste. Veelal moest het daarna bij de graanhandelaar

nagedroogd worden. Een grote vooruitgang was de melkmachine. Mijn vader was de eerste in de omgeving die een melkmachine aanschafte, wat in de zomer nogal wat bekijks gaf, omdat de koeien op een rij zo'n twintig meter van de weg af stonden."

Een donker jaar

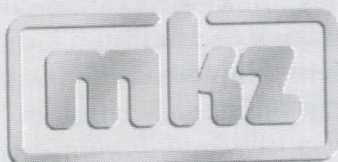
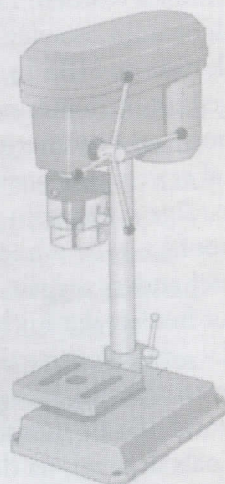
"Voor het goed functioneren van een boer is het van groot belang om een goede boerin naast zich te hebben. Bij ons ging dat heel goed. Mijn moeder had in de eerste plaats natuurlijk de zorg voor het gezin van vier kinderen. Daarnaast deed ze de boekhouding. Zij nam ook deel aan het maatschappelijk leven. Zo heeft ze onder andere meegewerkt aan de oprichting van de plaatselijke afdeling van de Vereniging van Plattelandsvrouwen. In 1942 werd zij getroffen door een nierziekte, waartegen geen middelen bestonden. Zij heeft de laatste oorlogsjaren en de daarna sterk verbeterde economische toestand helaas niet meer meegemaakt. Zij werd tenslotte opgenomen in het ziekenhuis Antoniusshove in Voorburg. Het onvermijdelijke einde kwam op 28 april 1942. Daarmee was ook een einde gekomen aan een goed huwelijk."

De derde generatie

"Het was voor mijn ouders duidelijk dat de jongens niet allemaal boer zouden kunnen worden. Daarom werd 'doorleren' sterk gestimuleerd, in het bijzonder door mijn moeder. Kees en Peet en Nel zijn destijds naar de MULO gegaan en ik naar de HBS in Delft.. Ik ben op 1 april 1935 naar de Openbare school gegaan in Zoetermeer, in het gebouw dat nu Grand Café School is. Ik kan me nog heel goed herinneren welke onderwijzers en onderwijzeressen er waren. Ik zal er een paar noemen. Het begon in de eerste klas met juffrouw Coster. Het aardige is dat mijn vader ook bij juffrouw Coster in de klas gezeten heeft. Het hoofd van de school was meester Baylé, een uitstekende onderwijzer, ik kan niet anders zeggen. Hij was erg geïnteresseerd in de natuur. Dat blijkt ook wel uit het feit dat hij later hoofd van de Landbouwschool is geworden. Zingen, dat was ook een van zijn favoriete bezigheden, zingen met de klas, tweestemmig. Het gebeurde wel, dat als we een lied zongen en het raam open stond, dat de mensen voor de school bleven staan om te luisteren. Zoals ik al zei, na de lagere school ging ik naar de HBS in Delft. We gingen op de fiets met een groepje. Degene die het verste weg woonde, dat was Pina van Staalduinen, die woonde aan de Broekweg, dan kwam ik en dan Piet Groenheijde, daarna Herman van Herwijnen, Bep van Duivenbode, die woonde in het dorp en Harm Schans op de Stationsstraat. En zo gingen we met z'n zessen naar Delft. We waren toen al zeer hoffelijk voor de meisjes. Bij wind tegen hoefden de meisjes niet voorop. We hielden ze uit de wind.

Nu óók voor particulieren!

- LASSEN ○
- ZETTEN ○
- DRAAIEN ○
- VERKOOP ○

MKZ-Metaalbewerking

Industrieweg 21, Zoetermeer

Telefoon (079) 341 63 41

Na de HBS ben ik gaan studeren aan de Economische Hogeschool in Rotterdam en de studierichting was de staatkundig economische richting, je had ook bedrijfseconomische richting, die heb ik niet gedaan. Mijn studie omvatte staatsrecht, gemeenterecht, administratief recht en wat rechtswetenschappen en algemene economie. Ik vergelijk het wel eens met rechtenstudie die georiënteerd was op economie.”

Dulcilacus

Kort na de oorlog werd er in Zoetermeer een sociëteit opgericht voor academische studenten.

“Behalve ikzelf waren de volgende studenten lid: Wim Balvert en Huus Huijsman die studeerden in Leiden, Herman van Herwijnen en Piet Huurman studeerden in Delft, in Rotterdam nog een paar, Henk Rodenburg, maar die was meen ik al afgestudeerd, in Utrecht ook nog een, geloof ik. We kwamen bijeen, ik meen van een keer in de maand, maar wel op vrijdag, als iedereen weer op zijn basis thuis was.

Ik denk dat Huus Huijsman, die later dominee is geworden, de oprichter is geweest. En die heeft ook de naam verzonnen. Na de HBS moest hij nog een cursus Latijn volgen en hij kwam daardoor op die naam “Dulcilacus” (dulci = zoet, lacus= meer).

N.B.Enkele jaren later is de sociëteit ook opengesteld voor middelbare scholieren.”

Jan wilde burgemeester worden en werd het ook

“Van 1959 tot 1964 heb ik gewerkt bij het Ministerie van Landbouw en Visserij, maar ik wilde eigenlijk burgemeester worden. Een sollicitatie naar een gemeente in Drenthe liep op niets uit. Daar was een plaats vacant. Ik kwam bij de Commissaris van de Koningin op bezoek. Kort en goed zei hij: “Wij willen niet dat u in salaris achteruit gaat en als wij u op die plaats zouden benoemen dan zou u in salaris achteruit gaan, dus dat doen we niet en verder hebben we zo veel kleine gemeenten en burgemeesters willen wel eens promoveren naar grotere plaatsen die u eigenlijk zou moeten hebben”. Met andere woorden in Drenthe hoefde ik niet meer terug te komen. Dan weet je in ieder geval waar je aan toe bent.

In Noord-Holland lukte dat wel. De gemeente was denk ik ook groter. Met ingang van 16 november 1964 ben ik benoemd tot burgemeester van Zijpe. Zijpe is een poldergemeente met zes dorpen. In Schagerbrug was het gemeentehuis, dat ligt ten westen van Schagen en dan wat meer naar het noorden had je Oudesluis, dan had je ‘t Zand, later is het Noord-Hollands Kanaal door De Zijpe gegraven en daar lag ‘t Zand aan; verder had je Sint Maartensbrug, Burgerbrug en Petten. Petten was oorspronkelijk een

Jan Glijnis met rechts van hem zijn vrouw Jeanne die luisteren naar de toespraak bij de installatie als burgemeester van Heiloo, 17 mei 1979

zelfstandige gemeente, maar is in 1929 bij Zijpe getrokken. Zijpe telde destijds 6600 inwoners. Men spreekt altijd van De Zijpe, maar het is gewoon Zijpe en dan zetten we er N.H. achter voor de duidelijkheid. Ik was er burgemeester van 1964-1979.

Ik heb toen gesolliciteerd naar de gemeente Heiloo. Daar ontstond een vacature door het vertrek van burgemeester Hoekstra die burgemeester van Zoetermeer werd. Daar ben ik benoemd met ingang van 16 mei 1979.”

Verschillen tussen Zijpe en Heiloo

“De bevolking van Zijpe was natuurlijk overwegend agrarisch. De situatie in Zijpe was mij eigenlijk op het lijf geschreven. Ik voelde mij daar heel goed thuis. Die mensen waren daar rechtuit, geen omhaal van woorden, geen dingen niet zeggen, nee recht voor z'n raap. Je wist wat je aan die mensen had. Wij werden er volledig geaccepteerd. Dat komt natuurlijk ook wel doordat ik die agrarische achtergrond had. Ik kon met een boer praten. De boeren begrepen mij en voor zover het geen boeren waren, dan hadden die mensen weer een boerenachtergrond.

In Heiloo had je meer een stedelijke bevolking, een overloop van Alkmaar. Tamelijk veel forensen naar Amsterdam, want Heiloo lag wat dat betreft heel gunstig, het lag aan het spoor. In korte tijd zat je met de trein in Amsterdam. En er werken ook veel mensen in de Zaanstreek en bij de Hoogovens.

Veel forensen hebben een andere mentaliteit. Het waren natuurlijk meest ontwikkelde forensen, die gaven soms wel tegengas op niveau. Ze kwamen met bepaalde problemen en dan moest jij met een oplossing komen, met een antwoord komen op niveau. Heiloo was stedelijker ingesteld. Het was één kern. Dat was wel plezierig en de voorzieningen waren natuurlijk toch wel beter. Een ander verschil was het aantal inwoners, namelijk 21000 inwoners.”

De balans opgemaakt

Van de broers van Jan is er niet één boer geworden. Jaap, de zoon uit het tweede huwelijk van Gerard Glijnis met Laantje de Jong, is loonwerker geworden met een eigen bedrijf in Zoetermeer.

Enige jaren geleden is de vrouw van Jan overleden. Toch overheerst bij hem dankbaarheid, zoals in het gesprek is gebleken.

“Er schoot mij een uitspraak van een oom van mij te binnen. Die zei een keer: “Ik ben een bevoorrecht mens” en dat zeg ik hem na, “Ik ben nooit ziek geweest, ik heb een goed huwelijk gehad, mooi werk, werk dat ik leuk vond, mooi gewoond, lange tijd gepensioneerd, veel kunnen reizen, een lieve zoon, een dito schoondochter en kleindochter, dus wat wil je nog meer?”

**FRIS
VERSSHOP**

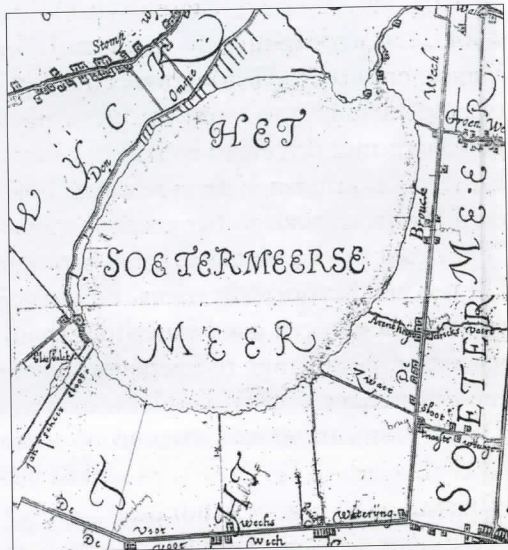
**Dorpsstraat 103
2712 AE Zoetermeer
079 3167616**

**Hollandse kaasspecialiteiten
Boerenkaasspecialiteiten
Buitenlandse kaas
Salades en pate s
Versgebrande noten
Zuidvruchten
Kadomanden**

Meer dan zomaar een polder, reconstructiepunten in de Zoetermeerse Meerpolder uit de periode toen de polder nog een natuurlijk meer was

Jos Teunissen

Al bijna vierhonderd jaar ligt de Zoetermeerse Meerpolder, gelegen tussen Stompwijk en Zoetermeer, droog en is deze in gebruik voor agrarische doeleinden. Het is moeilijk voor te stellen dat deze prachtige polder ooit een meer is geweest, waarin gevist werd en waar talrijke watervogels zich zullen hebben opgehouden. Alhoewel.... staande op de heuvels van het Buytenpark in Zoetermeer kunnen we ons met de nodige fantasie nog wel een beeld vormen van hoe deze waterplas er eens moet hebben bijgelegen. Ook wanneer we een wandeling of een fietstocht maken rondom de polder zijn er nog landschapselementen te zien die ons een blik gunnen in het verleden, toen de polder nog een meer was.

Het Soetermeerse meer in ca 1610. De twee locaties in de tekst besproken zijn met pijlen aangegeven

De geschiedenis in het kort.

De Zoetermeerse Meerpolder is de oudste droogmakerij van onze provincie. Van oorsprong is deze polder een natuurlijk, eivormig meer dat in de middeleeuwen middenin een uitgestrekt veengebied lag. Het meer werd gevoed met regenwater en stond via de Weypoortse Vliet in verbinding met de Rijn. Rondom het meer werd in de loop der eeuwen zoveel veen afgegraven, dat het meer langzamerhand een bedreiging begon te vormen voor de directe omgeving. Het risico bestond dat door de aanhoudende verveningen de oevers van het meer gingen afkalven, zodat de waterplas zich zou gaan vergroten. Ene Louwens Cornelisz. uit Voorschoten, die een stuk land bezat aan de noordzijde van het Zoetermeerse meer, deed op 29 december van het jaar 1605 verzoek tot verlaging van zijn belastingen, vanwege het afkalven van zijn grond. De overwegend zuidwestenwind zal aan dit proces zeker hebben bijgedragen.

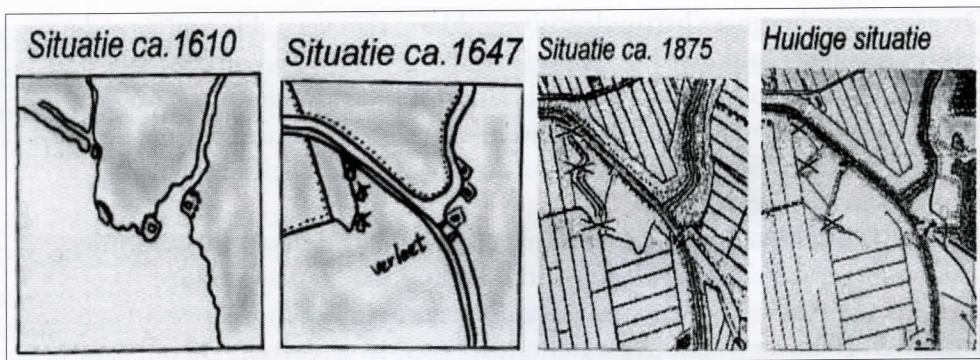
De oevers van het meer bestonden uit modderig slap veen. De omliggende gebieden zijn dan ook regelmatig onder water gelopen. Aan de westzijde van het meer lag de Ommedijk, een oude landscheiding die in noordoostelijke richting liep en uiteindelijk op de Rijndijk aansloot. Ten zuidwesten van het meer sloot deze dijk zich via Wilsveen aan op de Landscheiding tussen Rijnland en Delfland.

In 1614 verleenden de Staten van Holland en West Friesland toestemming voor de drooglegging van het meer. In hetzelfde jaar is men hiermee begonnen. Hiertoe legde men een ringdijk aan rond het meer en werd een boezemvaart gegraven om het water uit het meer af te voeren. De ontstane ringvaart ging de Meerwetering (of Buurwetering) en Ringsloot heten. Bij de aanleg van deze ringvaart heeft men ook gebruik gemaakt van reeds bestaande weteringen en sloten. Zo was de Ommedijkse wetering, die langs de Ommedijk liep, al aanwezig en is deze voor een groot deel in de ringvaart opgenomen. Aan de noordoostzijde van het meer werd een molen driegang gebouwd die het water uitsloeg op de ringvaart. De ringvaart kwam via een verlaat of sluis uit op de boezemwateren bij Stompwijk. Ook ter hoogte van de Weypoortse Vliet bevond zich een verlaat. Uiteindelijk gelukte het om het meer in een aantal jaren tijds droog te leggen.

Al bijna vierhonderd jaar is de meerpolder nu in gebruik voor agrarische doeleinden; al bijna vierhonderd jaar ligt dit eeuwenoude meer droog. Het is een prachtige polder; een wandeling of een fietstocht rondom de meerpolder kan ik een ieder van u aanraden. Zoals de meeste mensen wel zullen weten, laat de eivorm van de polder weinig aan de fantasie te wensen over. U kunt zelf in gedachten reconstrueren hoe het meer ooit was en hoe deze polder historisch is geworden tot wat hij nu is: een prachtig open gebied, gelegen tegen de bebouwing van Zoetermeer aan, een groene buffer tussen Stompwijk en Zoetermeer.

Wanneer we ons een voorstelling willen maken van hoe het meer er ooit uitgezien moet hebben, is het ten eerste belangrijk om te weten dat het omringende land in die tijd een stuk hoger lag dan nu. De meeste vaarten lagen nog in het landschap en niet zoals nu veelal 'bovenop' het landschap. De diepe polders die er nu omheen liggen zijn door vervening ontstaan. Na de verveningen bleven er grote waterplassen achter die vervolgens in de achttiende en negentiende eeuw werden bedijkt en drooggemaakt. Ook inklinking van de bodem speelt een belangrijke rol. Deze inklinking gaat tot op de dag van vandaag nog steeds door.

Ten tweede is de ringdijk vanzelfsprekend ruimer om het meer heengelegd en niet direct aan de oevers; het eigenlijke meer zal een tiental meters van de ringdijk hebben afgelegen. Dit is aan het verkavelingspatroon ter hoogte van de ringdijk nog goed te zien.

De 'landtong' vóór de drooglegging van het meer en er ná. Merk op dat alleen de 'tochten' zijn weer gegeven op het tweede kaartje (1647). De locatie van de molens op dit kaartje verschilt van de situatie in 1875. De landtong is goed herkenbaar in het verkavelingspatroon. Ook heden is dit nog het geval.

De meeste sloten beginnen pas op grotere en ook onderling verschillende afstanden vanaf de ringdijk. Sloten die op de topografische kaart van 1875 tot onderaan de ringdijk staan ingetekend (met name aan de west- en de noordwestzijde van de polder) zouden mogelijk de restanten kunnen zijn van veel oudere sloten. Wanneer we dit allemaal in gedachte houden, kunnen we ons al een aardig beeld vormen hoe het meer ooit was. Daarvoor zijn ook twee 'markante' punten in de polder essentieel die vandaag de dag nog steeds goed herkenbaar zijn.

De 'landtong' in de noordoost hoek.

Als eerste neem ik u mee naar de noordoostzijde van de polder; op het punt waar de molen driegang stond die het meer leegmaalde en drooghield. Deze molens stonden in dezelfde hoek waar nu nog steeds een drietal, zij het geknotte, molens staat die van later datum zijn. De molens van deze huidige driegang werden namelijk in 1787 gebouwd om uiteindelijk in 1927 onttakeld te worden. Het werk van de molens was in 1926 reeds overgenomen door een motorgemaal.

Feitelijk staan de molens op een 'landtong' die in werkelijkheid nooit tot het oorspronkelijke meer heeft toebehoord. Het meer was van oorsprong toch iets minder eivormig dan de meeste mensen zullen denken. Dit is goed te zien op de kaart van Floris Balthasarsz uit 1609-1616. De landtong lag aan de linkerkant van de Noord Aa-sche Vliet, op het punt waar deze ooit uitmondde in het Zoetermeerse Meer. Deze Noord Aa-sche Vliet ging over in de Noord Aa en vervolgens in de Weypoortse Vliet die op zijn beurt weer uitmondde in de Rijn. In de zeventiende eeuw werd de Weypoortse Vliet nog Zwiet genoemd dat feitelijk 'zoete' betekent.

De naam Zoetermeer zal in het verleden hiervan afgeleid zijn.

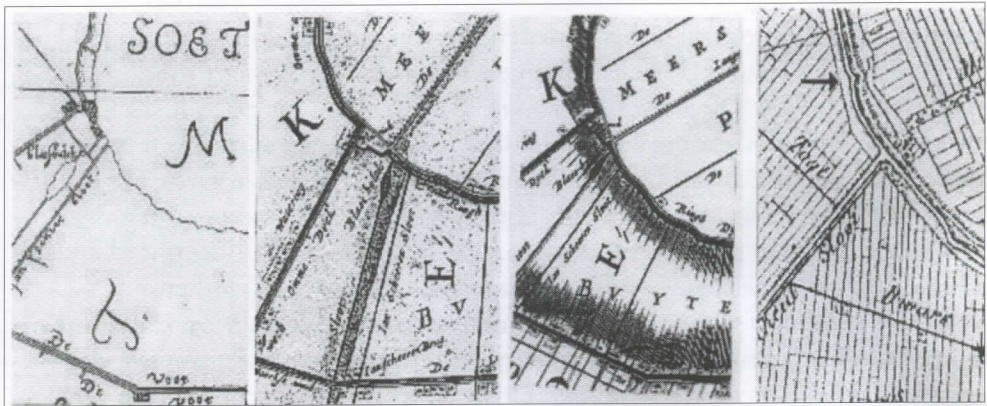
Vanaf dit stuk grond is de polder leeggemalen toen de ringvaart rondom het meer was voltooid. Op een kaart van Jan Pietersz. Dou uit 1626 is slechts een tweetal molens ingetekend. Het zou kunnen dat de derde molen van later datum is; het zou echter ook een onnauwkeurigheid van deze cartograaf geweest kunnen zijn. Een nog uit te voeren archief onderzoekje zal hierover meer duidelijkheid kunnen verschaffen.

De landtong is vandaag de dag nog steeds goed terug te zien in het verkavelingspatroon van de polder, zij het iets minder grillig. Maar dat komt nu eenmaal door de rationele, praktische en rechtlijnige gedachtegang van de mens, de scheppers van deze polder. Doch op de topografische kaarten van bijvoorbeeld 1874 en 1839-1859 is de landtong nog duidelijk zichtbaar; de vorm van de landtong is treffend. Het is een relatief groot stuk grond met weinig tot geen sloten. Een centraal gelegen sloot loopt tegenwoordig in de richting van het elektrische gemaal op de dijk. Verder zijn er de molensloten, die de molens onderling met elkaar verbinden. Dit stuk grond vormde dus ooit de basis voor het droogmalen van het eivormige meer.

Op de kaarten van Rijnland uit 1647 (Johannes Jansz. Dou) en uit 1746 (Melchior Bolstra) is goed te zien dat de oudere molen driegang (aangegeven als de 'Meer molens') op een iets andere locatie stond, namelijk iets meer centraal gelegen op de landtong. Of we hier ook te maken hebben met een eventuele onnauwkeurigheid van de cartograaf is niet geheel uit te sluiten, maar niet erg waarschijnlijk gezien de grote nauwkeurigheid van deze kaarten. Ik hoop hier in een volgend artikel op terug te kunnen komen.

Mogelijk is deze verplaatsing te verklaren door het feit dat de nieuwe molendriegang kan zijn gebouwd toen de oude driegang nog in gebruik was. De enige manier om de polder droog te houden was door gebruik te maken van de molens. Tijdelijk zonder molendriegang tijdens de bouw van een nieuwe driegang is minder waarschijnlijk, omdat de polder drooggehouden diende te worden. Indien er langere tijd niet gemalen kon worden, zou het waterpeil in de polder langzaam maar zeker zijn gaan stijgen. De huidige driegang ligt iets meer westwaarts, aan de rand van de landtong, in vergelijking met de driegang die ingetekend staat op de kaarten uit 1647 en 1746.

Een dieper gelegen deel van de polder, meer oostelijk gelegen, werd tot 1895 apart bemalen door een klein type wind-watermolen. Door inklinking van de bodem in de rest van de polder werd dit molentje uiteindelijk overbodig. Dit punt is met behulp van topografische kaarten vrij eenvoudig te lokaliseren. Ook deze molen heeft ooit een voorganger gehad, de zogeheten 'laech polder molen', die iets noordelijker heeft gelegen, nabij de in die tijd geheten 'lange middel wegh'. In dit gebied bevond zich ooit het 'diepste' deel van het meer.

De situatie van de afbuiging van de Ommedijck ter hoogte van de Blaes Balck in ca 1610, 1647, 1746 en 1850. De slinger in de ringsloot is duidelijk zichtbaar. Op het kaartje van 1850 is de 'knik' in de ringsloot te zien (pijl). Let ook op de slootjes in de Meerpolder dicht tegen de ringdijk aan. Deze bestaan nu niet meer.

De 'knik' in de ringsloot in de westhoek

Een ander markant punt in deze polder, maar veel minder opvallend, is de plaats waar ooit de Ommedijck, komende vanuit het zuidwesten, recht op het meer aanliep om vervolgens mee te buigen met de vorm van het meer, in Stompwijkse richting. Dit punt is nog steeds te zien aan een kleine knik in de ringsloot van de polder. Nu bevat de ringsloot wel meer flauwe bochten en knikken, maar nergens zo'n korte scherpe knik als hier ter plaatse. Wanneer u zich, komende vanaf het Buitenpark, over de ringdijk begeeft in de richting van Stompwijk, lijkt de ringsloot hier duidelijk te verspringen.

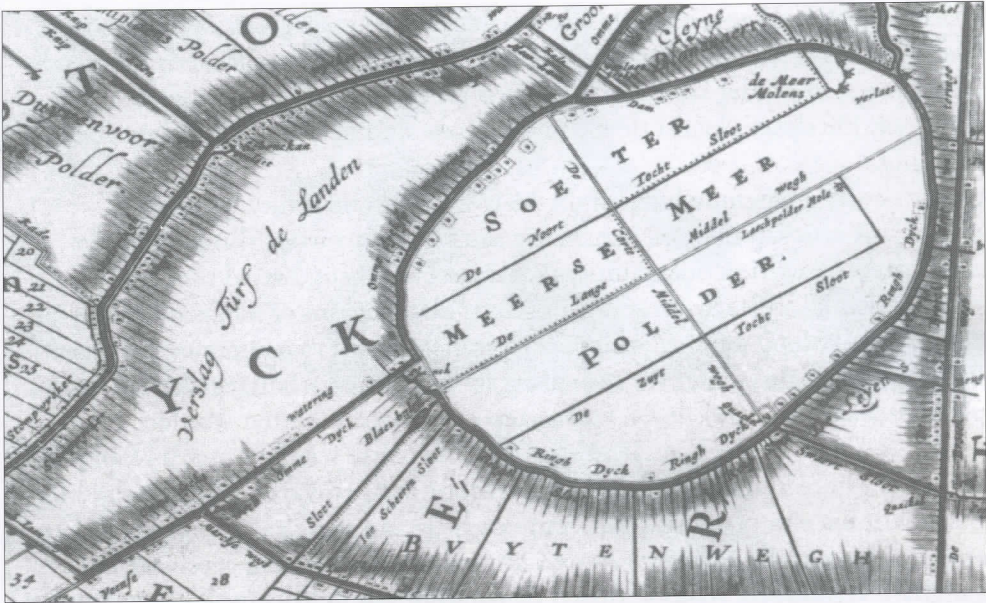
Een groot deel van de Ommedijck maakt nog steeds deel uit van ringdijk om de meerpolder (of is in ieder geval in de ringdijk opgenomen), namelijk het gehele westelijke en noordwestelijke deel, tot aan de aansluiting van de Meerlaan. Het deel tussen Wilsveen en de Meerpolder zelf is in de loop van de achttiende eeuw ten prooi gevallen aan de uitgebreide verveningen in dit gebied. Op de kaart van Rijnland uit 1647 (Johannes Jansz. Dou) en op de kaart uit 1746 (Melchior Bolstra) van dit gebied is duidelijk te zien dat de ringsloot op deze locatie een versmalling en een soort 'slingervorm' vertoont in westelijke richting. Waarschijnlijk is bij de aanleg van de ringvaart voor de afwatering gebruikgemaakt van de aansluiting op de reeds aanwezige sloten ter plaatse. Een van de sloten die toen al aanwezig was, en nu nog steeds aanwezig is, heette de Scheysloot met daarin een verbreding, die naar zijn vorm de Blaes Balck genoemd werd. Op de kaart van Floris Balthasarsz uit 1609-1616 is dit stelsel van sloten duidelijk zichtbaar. Evenwijdig aan de Scheysloot liep de Jan-Scheerensloot, die aan de zuidoost zijde hiervan gelegen was. Van hieruit liep een sloot in noordwestelijke richting naar de Ommedijck, de Scheysloot

kruisend boven de zogenaamde Blaes Balck. Bij de aanleg van de ringvaart heeft men zoals gezegd waarschijnlijk gebruikgemaakt van dit reeds bestaande stelsel van sloten. Het stukje ringdijk liep ter plaatse rechtdoor zonder ringsloot. De slinger kruist de Ommedijck en sluit aan op de Ommedijckse wetering.

Op de eerder genoemde kaarten uit 1647 en 1746 staat hier het woord 'planck'. Waarschijnlijk was het slootje aan het eind van de slinger dermate smal, zoals de kaarten ook aantonen, dat deze overbrugd werd met een simpele plank in plaats van een brug. Zo'n plank lag los of aan een ketting en kon vrij eenvoudig opzij worden gelegd indien er een vaartuig moest passeren. Bruggen en 'quakels' zien we veelvuldig op deze kaarten aangegeven op de plaatsen waar (bredere) sloten en vaarten overbrugd moesten worden. Een quakel (kwakel) is een hoge loopbrug waar de platte schepen met bijvoorbeeld een vracht hooi zonder problemen onderdoor konden varen. Het feit dat hier waarschijnlijk een plank in plaats van een brug aanwezig zal zijn geweest, kan erop duiden dat dit gedeelte van de Ommedijck een niet erg geschikte en gangbare verbinding vormde tussen de ringdijk van de Meerpolder en de Wilsveenseweg. Op de kaart van Floris Balthasarsz zien we dat ook het vervolg van de Ommedijck op tal van plaatsen wordt doorsneden door diverse sloten. Feitelijk was de Ommedijck van oorsprong ook niet meer dan een aantal lage kades die ooit waren opgeworpen om het water, afkomstig van het hoger gelegen onontgonnen gebied erachter, enigszins tegen te houden. Deze kades werden uiteindelijk aaneengesloten tot de Ommedijck. De ontgonnen veengronden klonken door ontwatering zeer snel in. Zodoende kreeg men te maken met het water uit de onontgonnen gebieden. De Ommedijck dateert waarschijnlijk uit eind elfde, begin twaalfde eeuw. Vele doorgravingen, door de lokale bevolking in het verleden gemaakt om gemakkelijk naar het meer te kunnen varen, moesten op bevel van de dijkgraven en hoogheemraden weer worden gedicht.

Op de hoek van de Wilsveenseweg en de Marckseweg (die overging in de Voorweg, ter hoogte van de Scheysloot) bevond zich overigens wel een brug, die hier de 'Voorweghs' watering overbrugde. Deze brug is van belang geweest voor de woningen die langs genoemd stuk van de Ommedijck tot in de achttiende eeuw stonden. Dit stuk Ommedijck verloor in de loop der tijd steeds meer aan betekenis. De grootschalige verveningen ter plaatse met alle gevolgen van dien maakten het noodzakelijk het natte stuk land ten oosten, ten zuiden en ten westen van de Meerpolder in 1767 te bedijken en droog te maken.

Het Stompwijkse deel van deze polder ging vanaf 1775 de Drooggemaakte Grootte Polder heten; het Zoetermeerse deel de Soetermeerse of Nieuw Drooggemaakte Polder.

De situatie in 1746. De uitgebreide vervinging maakte inpoldering van deze natte gebieden in 1767 noodzakelijk. Bij de indijking van dit gebied verdween de 'slinger' uiteindelijk, evenals de Blaes Balck.

De Scheysloot, die aan weerszijden van kaden was voorzien, bleef de grens. De Geer en kleine Blankaartpolder aan de noordzijde van de Meerpolder, die ook door de vervingingen blank waren komen te staan werden overigens pas in de tweede helft van de negentiende eeuw drooggemaakt. Tijdens het bedijken van het natte stuk land dat later de Drooggemaakte Grootte polder zou gaan heten, was het noodzakelijk de ringsloot ter plaatse aan te passen. De Ommedijck tussen Wilsveen en de Meerpolder en de 'slinger' verdwenen alsmede de Blaes Balck. De ringsloot werd doorgetrokken en vond een meer rationele aansluiting op het westelijk deel van de wetering. Een knik in de wetering ter plaatse is alles wat resteert van deze aanpassing in het verleden. Het is de exacte locatie waar de Ommedijck met de ernaast liggende Ommedijckse wetering ooit afboog in de richting van Wilsveen. Vanaf de heuvels van het Buitenpark is de denkbeeldige lijn eenvoudig te trekken. Het is ook eenvoudig voor te stellen waar woningen hebben gestaan op deze locatie. Eén woning hiervan stond waarschijnlijk op een punt dat nu in de Meerpolder ligt, dicht tegen de dijk aan. Het is de woning die staat afgebeeld op de kaart van Floris Balthasarsz (1609-1615) en op een kaart van Floris Jacobsz uit 1589, liggend aan de rand van het meer.

De polder nu

De Zoetermeerse Meerpolder is als polder nog redelijk goed intact. De verkaveling is in grote lijnen gelijk gebleven sinds de inpoldering in 1614. De kaarten van Rijnland uit 1647 en 1746 tonen alleen de hoofdwegen en tochten in de polder. De topografische kaarten uit de negentiende en twintigste eeuw laten de verkaveling in volle glorie zien. Uiteraard zijn er in de loop der tijd wel sloten verdwenen (gedempt) of verlegd, mede door ruilverkaveling. Er zijn woningen verdwenen en er zijn woningen bijgekomen. Maar het beeld van de polder en de sfeer die hij ademt is nog werkelijk schitterend. Plannen om de Meerpolder weer onder water te zetten ten behoeve van de recreatie en luxe appartementen aan de oevers zijn gelukkig voorlopig van de baan. Laten we het onder water zetten van de polder alleen maar in gedachten doen tijdens een wandeling of fietstocht, als we ons een voorstelling willen maken van de tijd toen de Meerpolder nog een meer was, de Ommedijck een nog min of meer beschermende functie had, het omringende land een stuk hoger lag dan tegenwoordig en er een uitgestrektheid en wijidheid was die wij ons eigenlijk niet goed meer kunnen voorstellen in onze regio. Deze Meerpolder is een prachtig voorbeeld van zo'n stukje cultuurhistorie binnen de Randstad. Zuinig op zijn dus!

Dit artikel, geschreven door Edwin Mooi, verscheen in 2004 in Erf Goed Nieuws van de Vereniging Erfgoed Leidschendam.

Literatuur:

- C. Postma, Het hoogheemraadschap van Delfland in de middeleeuwen 1289-1589, Hilversum 1989.
- Robas producties, Historische atlas Zuid-Holland, Landsmeer 1989.
- Wolters-Noordhoff, Grote Historische Atlas van Nederland, schaal 1 : 50000, deel West-Nederland 1839-1859, Groningen 1990.
- Wolters-Noordhoff, Topografische Dienst, Grote provincie Atlas, schaal 1 : 25000, Zuid-Holland, Groningen 1990.
- Archief van het Hoogheemraadschap Rijnland.
- Waterschap De Ommedijck, Zoetermeer 1983.
- Drs F.H.Chr.M. Daams, J.D. de Kort Sr., Over, door en om de Leytsche Dam, geschiedenis van een gouden gemeente, Leidschendam 1988.
- Dr. J.L. van der Gouw, Landscheidingen tussen Delfland, Rijnland en Schieland

Nutricia schoorsteen

Nutricia 1960

Johanna W.P. Hell

Maandag 6 augustus 2001 verscheen in de Zoetermeer-editie van de Haagsche Courant een bericht waarin werd vermeld dat de in 1960 gebouwde schoorsteen van Nutricia zou worden afgebroken. Naar aanleiding hiervan schreef ik 20 augustus 2001 onderstaande kleine wordingsgeschiedenis van de bewuste schoorsteen.

De hoop dat deze statige Nutricia-gestalte langs de snelweg mocht blijven aantonen dat men de ijverige groeistad had bereikt, is echter vervlogen in de wind. Weg is hij, de markante schoorsteen afgebroken!

Nutricia-schoorsteen gebouwd in 1960? Nee, hoor, in 1960 blies Nutricia gewoon, zoals het vele jaren was gegaan, op laag niveau de soms roeterige vlokjes over de landerijen. Niemand had ooit geklaagd. Voordat de vlokjes door iemand werden opgemerkt, waren ze al weer verdwenen. De 9.009 inwoners van Zoetermeer maakten zich in 1960 echt nog niet druk over de sporadische roetdeeltjes, die als een ijverige groet van hun belangrijke werkgever hier of daar ronddwarrelden. Maar toen Zoetermeer wilde groeien, aan de andere kant van de Stationsstraat tegenover Nutricia verschenen hemelbestormende woningen. Drie flats langs de Dokter Paltelaan. Notabene DRIE woonlagen hoog boven garages. De zwarte vlokjes wisten zich niet meer zo snel onzichtbaar te maken. Té snel werden ze op hun ontspannen dwarreltochtje geconfronteerd met de dichtstbijzijnde flatwoning

aan de Paltelaan. Een enkele keer vielen ze op een auto die tijdens de lunch even voor de garage was geparkeerd. En bij een bepaalde wind/situatie ook wel eens op de hagelwitte luiers aan de waslijnen op een balkon van een van de eerste jonge hemelbestormers van Zoetermeer. Maar niet iedere nieuwe flatbewoner werkte bij Nutricia. En zo ontstond de situatie dat een 'buitenstaander' in deze, in 1963 een grote rel ging schoppen bij Nutricia in verband met vlokjes op zijn auto. Dit is de aanleiding geweest voor de bouw van de schoorsteen in zijn huidige gedaante. Van 1964 af staat hij als een markant symbool van de geschiedenis van Zoetermeer langs de snelweg. Een bekende wegwijzer voor iedereen in Nederland. Laat hem staan. Zijn komst is toch niet voor niets bevochten door Zoetermeerse flatbewoners van het eerste uur.

Naschrift redactie:

Een klein deel van de schoorsteen is herbouwd in het Nutriciamuseum als herinnering aan het lange silhouet dat de Zoetermeerse nutriciahorizon lang domineerde.

ARTOTHEEK

'DE VLAMING'

Verbuur

beeldende

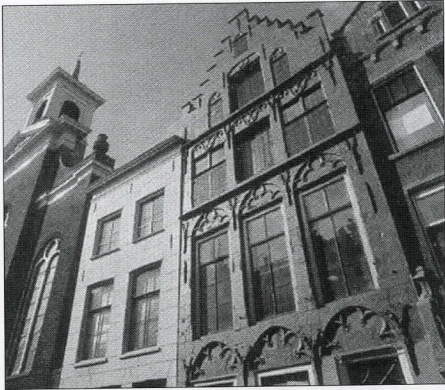
kunst

Voor bedrijven en particulieren

Vlamingstraat 2a
2712 BZ Zoetermeer
Telefoon 079 3169551

Dagje uit met het Historisch Genootschap, 24 september 2005

Ria Moers

Het jaarlijkse dagje uit met het H.G.O.S. is weer een succes geweest. Met een volle bus vertrokken we om half negen richting Dordrecht.

Tijdens de reis hebben we ons niet verveeld. Omdat de chauffeur uit deze streek komt, heeft hij ons veel kunnen vertellen over de omgeving. Veel polders, de Betuwelijn, bebouwing in de polders, maar ook veel groen en rood van de rode kool, die op veel landerijen te zien was.

Rotterdam met de Erasmusbrug, havens en de hoge bebouwing geven Rotterdam een beeld van een wereldstad.

In Dordrecht aangekomen op naar de koffie met appeltaart in restaurant Groothoofd aan het water. Vanaf deze plaats heeft men een prachtig uitzicht op het drukst bevaren rivierknooppunt van Europa. Op dit kruispunt van Merwede, Noord en Oude Maas vaart iedere dag een duizendtal schepen voorbij. Veel richting Duitsland met onder andere fijn gemalen kolen voor de krachtcentrales daar.

Na de koffie wandelden wij door de Wijnstraat richting Grote-Kerk of Onze-Lieve-Vrouwe-kerk. In de Wijnstraat zijn statige panden uit de 18e eeuw te bewonderen.

Ook de Renaissance gevels, trapgevels en zelfs een Art-Deco gevel met een rond etalage-raam hadden de aandacht. Verschillende huizen hielden voorover, wat een vreemd gezicht was. Maar het had wel een doel: afwatering.

Aan het einde van de Wijnstraat staat de Grote-Kerk. Deze kruiskerk werd bij een brand in 1457 zwaar gehavend. Verschillende kapellen in de kerk zijn bewaard gebleven. De koorbanken zijn meesterwerken van renaissancistische houtsnijkunst, gemaakt door de Vlaming Jan Terwen. De vloer bestaat uit zeer oude grafstenen. De rococo preekstoel is gemaakt van wit marmer en veel houtsnijwerk.

Om half twaalf met de bus richting Woudrichem, waar de veerboot die aan de kade lag ons in tien minuten naar Slot Loevestein bracht. Een leuke onderbreking.

Bij Slot Loevestein even verwarring. De groep van het Historisch Genootschap bestond uit ongeveer zestig personen en die konden niet allemaal in één keer het Slot in. De rondleidingen waren alleen mogelijk met een gids en er stonden nog veel meer mensen te wachten, dus moest onze groep in twee keer naar binnen. De laatste groep kwam in tijdnood vanwege het vertrek met de veerboot en heeft daardoor maar een gedeelte van het Slot gezien. Alles is tenslotte toch goed gekomen door de leiding van Jacques, Cor en Bep.

De bus stond ons weer op te wachten en zo kunnen we terugkijken op een heerlijke dag met prachtig weer.

Het gezelligste eetcafé van het Stadshart!

7 dagen per week geopend voor lunch en diner.

Maar ook om te genieten van
een goed glas wijn of bier.

Bijvoorbeeld voor of na
een bezoek aan theater of bioscoop

Oostwaarts 4
Stadshart Zoetermeer
079- 346 31 41

www.theoldpal.nl
info@theoldpal.nl

Waar je oude vrienden hebt en nieuwe vrienden maakt!

Oproep Drs. Jan van der Spekprijs 2006

In 2001 heeft Oud Soetermeer deze prijs ingesteld. Hij is vernoemd naar Jan van der Spek (1912-2001), erelid van de vereniging en oprichter van de oudheidkamer. Hij bracht de geschiedenis van Zoetermeer onder de aandacht in een tijd waarin dat niet vanzelfsprekend was.

De prijs wordt elke twee jaar uitgereikt aan een persoon of instelling die zich op bijzondere wijze heeft ingespannen voor het behoud van het cultuurhistorische erfgoed in Zoetermeer en omgeving. Vorige prijzen zijn uitgereikt aan B. van den Heuvel, voor de restauratie van de boerderij Voorweg 125 en aan R. Sluijter voor het behoud van twee beeldbepalende pandjes in de Dorpsstraat.

In mei 2006 wordt de prijs voor de derde maal uitgereikt. U wordt hierbij opgeroepen kandidaten voor de prijs voor te dragen bij de Commissie Historisch Erfgoed via e-mail che@oudsoetermeer.nl, per brief naar Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer of telefonisch naar Ronald Grootveld 316 56 54.

Lastige Letters Leren Lezen?

Sinds augustus 2003 komt de enthousiaste groep Oude Handschriften maandelijks bijeen om zich te buigen over oude geschreven teksten. De teksten zien er prachtig uit met grote halen en krullen, soms echter is het gepriegel op de vierkante centimeter. Toch lukt het elke keer weer om de ogenschijnlijk geheime inhoud te vertalen in leesbaar Nederlands. Het resultaat is vaak een grappig, soms serieus maar interessant verhaal waaruit veel informatie kan worden gewonnen over de (plaatselijke) geschiedenis of over uw eigen familie.

Wilt u ook op ontdekkingsreis naar het verleden? Kom dan elke eerste woensdagavond van de maand naar het Oude Huis en lees vanaf 20.00 uur mee! Ervaring is niet noodzakelijk, die brengen we u wel bij.
Ron Tousain, ronron@hetnet.nl, tel: 079-316 56 54

Advertentie

Het Historisch Genootschap zou graag de Zoetermeerse geschiedenis meer deel willen laten uitmaken van de lessen omgevingsgeschiedenis op de plaatselijke scholen. Allereerst moet worden onderzocht of er al projecten bestaan waarin die geschiedenis op school is verwerkt en hoe groot de behoefte daaraan is bij het onderwijzende personeel.

Afhankelijk van de uitkomsten van dat onderzoek kunnen in samenwerking met het onderwijs lespakketten, methodes en programma's worden ontwikkeld voor verschillende onderwijsniveaus..

Wij zoeken daarom een (vrijwillige) Coördinator Educatie, die, ondersteund door andere vrijwilligers en stagiairs, dit onderzoek wil opzetten en begeleiden en vervolgens de uitkomsten omzetten in praktisch materiaal voor het onderwijs. Hij/zij heeft belangstelling voor geschiedenis, goede contactuele eigenschappen en bij voorkeur een onderwijsachtergrond of -ervaring. Verwacht wordt dat de werkzaamheden ongeveer een dagdeel per week zullen beslaan. Wij bieden een gemotiveerde club van tientallen vrijwilligers met heel veel kennis van de plaatselijke geschiedenis, een unieke collectie om uit te putten en één van de mooiste werkplekken van Zoetermeer.

Bent u geïnteresseerd in dit werk, wilt u meehelpen of kent u iemand die hier geschikt voor zou zijn, neem dan contact op met Ton Vermeulen of Ronald Grootveld (woensdagmiddag in 't Oude Huis, Dorpsstraat 7, telefoon (079) 319 06 83).

MONDIAL MOVERS

VERHUISBEDRIJF HENNEKEN BV

HENNEKEN

Professionele verhuizers van huis uit.

- Particuliere verhuizingen
- Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- Nationale- en internationale verhuizingen
- Verhuishwinkel
- Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefofslag

Goudstraat 51

2718 RD Zoetermeer

Telefoon: +31 (0)79-361 13 68

E-mail : info@henneken.nl

Internet : www.henneken.nl

 **ERKENDE
VERHUIZERS**

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken het met hun financiële steun mede mogelijk dit blad uit te geven.

Van As Makelaardij bv

Eerste Stationsstr. 61, tel. (079) 316 44 45

Dranken/Wijnhandel Boonekamp

Dorpsstraat 130, tel. (079) 316 38 02

Bouwmarkt De Bouwhof

Edisonstraat 88, tel. (079) 331 07 00

Cammeraat IJzerwaren

Eerste Stationsstr. 48, tel. (079) 316 37 31

Carrosseriefabriek Joost Lamboo bv

Koperstraat 40, tel. (079) 363 44 44

Het Fluitschip historisch onderzoeks- en adviesbureau, e-mail: fluitschip@hccnet.nl

Henneken Radio en TV

Den Hoorn 7, tel. (079) 316 24 90

Linhout Foto Video

Dorpsstraat 68, tel. (079) 316 30 84

Roos Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 155, tel. (079) 316 35 80

Rové Licht & Sfeer Eerste Stationsstr. 3

tel. (079) 316 64 88

Schoenen Van Veen

Dorpsstraat 83, tel. (079) 316 31 65

Slagerij Vollebregt

Dorpsstraat 127, tel. (079) 316 35 25

Personenvervoer Van der Slik

Blauwroodlaan 296, tel. (079) 361 61 61

Verlaan Verfspecialzaak

Vlamingstraat 5, tel. (079) 316 34 76

Uw huis verkopen?

Duidelijk, Helder, Betrouwbaar!

van Brero & Breugem

NVM REGISTER MAKELAARS - TAXATEURS

Dorpsstraat 14 (naast het Nicolaasplein) 2712 AK Zoetermeer

tel.: 079-3160061 fax: 079-3160026

e-mail: info@vanbrero-breugem.nl internet: www.vanbrero-breugem.nl

Gratis waardebeoordeling! Bel 079 - 3160061

Outdoorspecialist Van Herwijnen

Dorpsstraat 66 anno 1908

berg/wandelschoenen
kampeerartikelen
schietsport
dartsport

dump
van Herwijnen
SINDS 1891

tenten
klimsport
vrijtijdskleding
campingaz dealer

Dorpsstraat 66 - Zoetermeer - Telefoon (079) 316 35 51 - www.herwijnenzoetermeer.nl